

Tanvald

Kraj: Liberecký

Správní obvod: Tanvald

Nadmořská výška: 455 m n. m.

Počet obyvatel: 5 793

Adresa URL: www.tanvald.cz

Okres: Jablonec nad Nisou

GPS souřadnice: 50.737529N, 15.307882E

První pís. zmínka: 1611 (413 let)

PSČ: 468 41

Historie obce Tanvald

První písemná zmínka o obci pochází z roku 1611, kdy pravděpodobně byla součástí Smržovky.

Samostatnou vsí se Tanvald stal začátkem 17. století.

Zpočátku se obyvatelstvo živilo poddanskou lesnickou a zemědělskou prací. Začátkem 18. století se zde začal pěstovat len a vyrábět příze, v polovině 18. století se v Tanvaldě uchytilo i tkalcovství. Osídlena byla tehdy oblast dnešního Horního Tanvaldu. Počátkem 19. století byly v Tanvaldě i dva mlýny, dvě brusírny skla a dvě bělidla prádla. V roce 1828 ke zdejšímu textilnímu průmyslu přibyla strojová přádelna bavlny, poháněná vodním kolem. Opravárenská dílna přádelny se stala základnou místní strojírenské výroby. V roce 1845 zahájila provoz první tanvaldská mechanická tkalcovna. V rámci konjunktury po prusko-rakouské válce (1866) došlo k dalšímu rozvoji textilní, sklářské a strojírenské výroby, ke snižování pracovní doby z 15 na 12 hodin a snižování podílu dětských dělníků, hospodářská krize roku 1870 vyvolala vlnu nezaměstnanosti a stávek, z nichž nejznámější byla svárovská stávka (Svárov tehdy patřil k Šumburku). Zchudnutí oblasti bylo způsobeno nedostatkem bavlny za první světové války a protržením přehrady na Bílé Desné roku 1916. Roku 1918 byla uzákoněna osmihodinová pracovní doba. Vysokou nezaměstnanost a zastavení výroby v některých továrnách způsobila světová hospodářská krize v letech 1929-1933.

V roce 1869 měl Tanvald i s osadou Žďár asi 2400 obyvatel, počátkem 20. století asi 3 500 obyvatel, převážně Němců. V letech 1848-1928 byl Tanvald samosprávným okresem, od roku 1848 soudním okresem. V dubnu 1895 byl Tanvald povýšen na městys a v roce 1905 na město. Od roku 1897 měla hlavní ulice Tanvaldu a Šumburku elektrické veřejné osvětlení. Od roku 1908 byla v Krkonošské ulici budova okresního soudu s věznicí a roku 1909 byla dokončena secesní budova radnice. Z roku 1930 pochází městské koupaliště a z roku 1931 městské kino. Roku 1942 byl nařízením německých říšských úřadů Šumburk připojen k Tanvaldu a zároveň byl od Šumburku odtržen Svárov a připojen k Velkým Hamrům.

Mezi převážně německým obyvatelstvem Tanvaldu získala ve 30. letech vliv Sudetoněmecká strana, v rámci Sudet byl Tanvald roku 1938 připojen k Německu a bylo zrušeno české vyučování. Místní textilní firmy vyráběly výstroj pro německou armádu a od roku 1942 zde byl pracovní tábor pro nuceně nasazené Rusy, Poláky, Francouze, Italy a další cizince.

Po roce 1945 byla většina původního obyvatelstva vysídlena a domy obýdleli Češi z vnitrozemí.

Znárodněním zde vznikla textilní firma SEBA, strojírenská firma TOTEX a elektrotechnická firma Elektro-Praga. V Tanvaldě bylo koncem roku 1947 novinářům předvedeno techniky Československého rozhlasu a Vojenského technického ústavu, kteří navázali na pokusy německých výzkumníků z továrny

Palme-Stumpe, první československé televizní vysílání - další vývoj pak převzal podnik Tesla a další výzkumné ústavy. Ve znárodněných Riedlových sklárnách se vyráběly první československé televizní obrazkovky.

